

Նախագահ Քոնաս Ս. Մոնսոն

Նա հարություն է առել

Դատարկ գերեզմանը չոքի հարցի պատասխանն էր. «Մարդը թէ մեռնի՝ կապրի՞ նա դարձնալ»:

Սա նշանավոր նիստ էր: Բոլոր մասնակիցների կողմից, և խոսքի, և նրաժշտության, որպես Եկեղեցու Նախագահ, նա այս պահին կասեմ միայն երկու խոսք, անգլերենում առավել կարևոր երկու խոսքերը: Քույր Չերիլ Լանթին և նրա խորհրդականներին, երգչախմբին, երաժիշտներին, խոսնակներին. «Շնորհակալություն ձեզ»:

Շատ տարիներ առաջ, լինելով Լոնդոնում՝ Անգլիա, նա այցելեցի ճանաչված Թեյտ պատկերասրահը: Սենյակներում ներկայացված էին Գեյնսբորոյի, Ռեմբրանտի, Կոնստեբլի և այլ հանրաճանաչ նկարիչների գործերը: Ես հիանում էի նրանց գեղեցկությամբ և գնահատում էի այն տաղանդը, որ պահանջվել էր նման գլուխգործոցներ ստեղծելու համար: Երրորդ հարկի մի խաղաղ անկյունում, սակայն, մի նկար կար, որը գրավեց ոչ միայն իմ ուշադրությունը, այլ նաև իմ սիրտը: Նկարիչ Ֆրանկ Բրեյնլինի կտավին պատկերված էր դեպի ծովը նայող համեստ մի տնակ: Երկու կին՝ մայրը և բացակա ձկնորսի կինը, ողջ գիշեր արթուն էին մնացել և սպասել էին նրա վերադարձին: Գիշերն անցել էր, և նրանք եզրակացրել էին, որ նա ծովում կորել է և չի վերադառնա:

Ծնկի իջաց և գլուխն իր սկեսուրի փնջերում թաքցրած, հարսն անհույս լաց էր լինում: Պատուհանի մարած մոմը վկայում էր անպտուղ անքնության մասին:

Ես զգում էի երիտասարդ կնոջ սրտի ցավը, նա զգում էի նրա վիշտը: Իր կտավի վրա գրած նկարչի վառ երևացող մակագրությունը նկարագրում էր ողբերգական պատմությունը. *Սևնույս սղջսպույս*:

Օ՛, ի՛նչ մխիթարության կարիք ուներ երիտասարդ կինը, այսինքն՝ Ռոբերտ Լյուիս Ստիվենսոնի «Ռեքվիեմի» իրականությունը.

*Տսւնն է ձկնորսը՝ նկնլ է ծովից,
Տսւնն է որսորդը՝ նկնլ է սարսից՝*

Մահկանացու կյանքի բոլոր փաստերից ամենաորոշակին նրա վերջն է: Մահը գալիս է բոլորին. Դա մեր «համընդանուր ժառանգությունն է: Նրա պահանջվող գոհը կարող է լինել թե՛ մանուկը, թե՛ երիտասարդը. [այն կարող է] այցելել մեզ կյանքի ծաղկունքում, կամ նրա կանջը կարող է հետաձգվել մինչև տարիների ճյուղը ... մեր գլխին հավաքվելը. այն կարող է գալ պատահարի կամ հիվանդության արդյունքում ... կամ ... բնական պատճառով, բայց միևնույնն է, այն գալու է»²: Այն անխուսափելիորեն ներկայացնում է ընկերության ցավոտ կորուստ, և մասնավորապես, երիտասարդի տարիքում, ջախջախիչ հարված հասցնում չիրականացած նրա գաղափարներին, չիրագործված ձգտումներին և չկատարված հույսերին:

Ո՞ր մահկանացու էակն է, որ դիմագրավելով հարազատի կորստին կամ, իսկապես, կանգնելով անսահմանության շեմին, չի մտածել, թե ինչ է ընկած վարագույրի նտևում, որը բաժանում է տեսանելի անտեսանելիից:

Դարեր առաջ չոքը, այդքան երկար օրհնված լինելով նյութական միջոցներով, հետո դառնորեն չարչարվելով բոլոր հնարավոր մարդկային փորձություններով, նստեց իր ընկերների հետ և արտասանեց բոլոր ժամանակների հավերժական հարցը. «Մարդը թէ մեռնի՞՞ կապրի՞ նա դարձնալ»³: չոքն հարցրեց այն, ինչի մասին խորհել է ամեն երկրորդ մարդ:

Չատիկի այս առավոտ նա կցանկանայի խոսել չոքի հարցի մասին, «Մարդը թէ մեռնի՞՞ կապրի՞ նա դարձնալ», և տալ այն պատասխանը,

որը գալիս է ոչ միայն մտախոհ խորհրդածություններից, այլ նաև Աստծո հայտնված խոսքից: Ես կսկսեմ հիմունքներից:

Եթե աշխարհը, որ մենք ապրում ենք, նախագիծ ունի, պետք է որ Նախագծող լինի: Ո՞վ կարող է նայել տիեզերքի բազում հրաշքներին, չհավատալով, որ նախագիծ կա բոլոր մարդկանց համար: Ո՞վ կարող է կասկածել, որ կա Նախագծող:

Ծնողոց գրքում մենք սովորում ենք, որ Մեծ Նախագծողը ստեղծեց երկինքը և երկիրը: «Եվ երկիրն անձնու դատարկ էր. և խաւար կար անդունդի վերայ»:

«Թող լոյս լինի, – ասաց Մեծ Նախագծողը, – և լոյս եղավ»: Նա ստեղծեց հաստատությունը: Նա ցամաքը ջրերից առանձնացրեց և ասաց. «Թող երկիրը կանաչ խոտ բուսեցնի ... իր տեսակի միզք տուող պտղաբեր ծառ աճեցնի»:

Նա երկու լուսատուներ ստեղծեց՝ արևը և լուսինը: Նրա նախագծով առաջացան աստղերը: Նա պահանջեց, որ ջրերը լցվեն կենդանի զննուններով և թռչուններ թռչեն երկրի վրա: Եվ այդպես եղավ: Նա արարեց կենդանիներին, զագաններին և սողուններին: Նախագիծը գրեթե կատարված էր:

Ամենավերջում, Նա ստեղծեց մարդուն Իր պատկերով՝ տղամարդ և կին, իշխանություն տալով բոլոր մյուս կենդանի էակների վրա⁴:

Միայն մարդը ստացավ բանականություն՝ ուղեղ, միտք և հոգի: Միայն մարդը, այս հատկանիշներով, ուներ հավատքի և հույսի, ոգեշնչման և աճի կարողություն:

Ո՞վ կարող է պատճառ ունենալ վիճելու, որ մարդը՝ Մեծ Նախագծողի ազնվագույն ստեղծագործությունը, բոլոր ապրող էակների իշխանը՝ ուղեղով ու կամքով, մտքով ու հոգով, բանականությամբ ու հոգևորությամբ, պետք է վերջանա, նրբ հոգին թողնում է իր երկրային տաճարը:

Մահվան իմաստը ըմբռնելու համար, մենք պետք է գնահատենք կյանքի նպատակը: Հավատքի աղոտ լոյսը պետք է տևի տա հայտնության կենսորվա արևին, որով մենք իմանում ենք, որ նախքան մահկանացու ծնունդը մենք

ապրել ենք: Մեր նախաներկրային վիճակում անկասկած մենք Աստծո որդիների ու դուստրների թվում էինք, որոնք ուրախությունից ցնծում էին հնարավորության համար, որ այլտի անցնենք այս դժվար, բայց անհրաժեշտ մահկանացու գոյավիճակը⁵: Մենք գիտեինք, որ մեր նպատակն էր ֆիզիկական մարմին ստանալ, որպեսզի հաղթահարենք փորձությունները և ապացուցենք, որ մենք կպահենք Աստծո պատվիրանները: Մեր չայրը գիտեր, որ մահկանացու կյանքի էությունից ելնելով մենք կփորձվենք, մեղք կգործենք և կատարելությունից կզրկվենք: Ռոպեազի մենք հաջողության հնարավորություն ունենանք, Նա նախատեսեց Փրկիչ, որը կտանջվեր և կմահանար մեզ համար: Նա ոչ միայն կբավեր մեր մեղքերը, այլ որպես այդ Քավության մաս, Նա նաև կհաղթահարեր ֆիզիկական մահը, որին մենք ենթակա կլինեինք Ադամի Անկման պատճառով:

Այդպես, ավելի քան 2000 տարի առաջ, Բեթլեհեմի փարախներից մեկում դեպի մահկանացու կյանք ծնվեց Քրիստոսը՝ մեր Փրկիչը: Երկար կանխագուշակված Մեսիան եկել էր:

Շատ քիչ է գրվել Հիսուսի պատանեկության մասին: Ինձ դուր են գալիս Դուկասի գրվածները. «Եվ Յիսուսը զարգանում էր իմաստութեամբ և հասակով և շնորհքով Աստծոյ ու մարդկանց առջև»⁶: Եվ Գործք գրքից Փրկչի մասին ահեղի նշանակություն ունեցող մի փոքր հատված. «[Նա] գնաց Բարի գործելով»⁷:

Հորդանան գետում Նա մկրտվեց Հովհաննեսի կողմից: Նա կանչեց

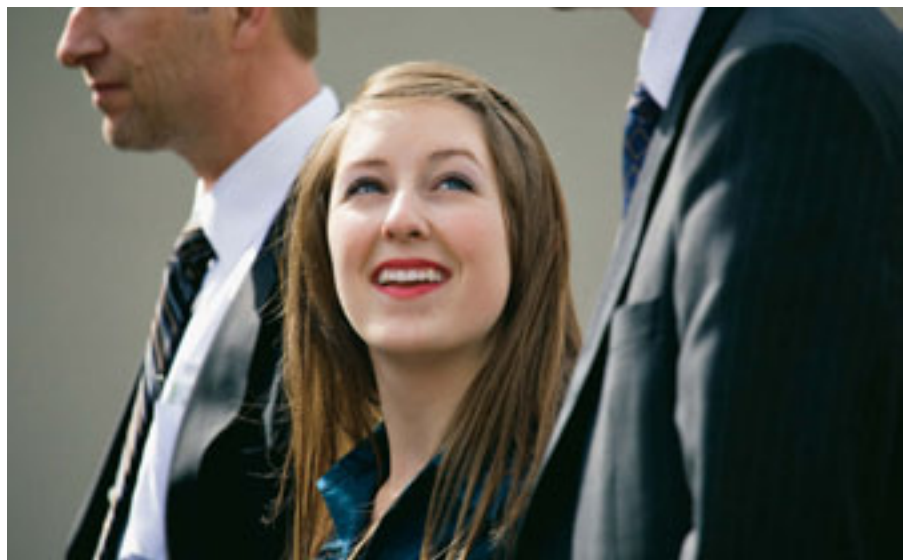
տասներկու Առաքյալներ: Նա օրհնեց հիվանդներին: Նա կաղերին քայլել տվեց, կույրերին՝ տեսողություն, խուլներին՝ լսողություն: Նա նույնիսկ մահացածին կենդանացրեց: Նա ուսուցանեց, Նա վկայեց, և Նա կատարյալ օրինակ թողեց մեզ համար, որ հետևենք:

Եվ այս ֓րկչի մահկանացու առաքելությունը մոտեցավ ավարտին: Վերջին ընթրիքը եղավ վերնատանը՝ Իր Առաքյալների հետ: Առջևում Գեթսեմանին էր և Գողգոթայի խաչը:

Ոչ մի մահկանացու լիովին չի կարող ըմբռնել այն, ինչ արեց մեզ համար Քրիստոսը՝ Գեթսեմանիում: Ավելի ուշ՝ Նա Անձամբ նկարագրեց այդ փորձառությունը. «Տառապանք, որը ստիպեց ինձ, նույնիսկ Աստծու, բոլորից մեծագույնիս, ցավից դողալ և արյունահոսել ամեն մի ծակոտիկից և տառապել՝ թե մարմնով, թե ոգով»⁸:

Գեթսեմանիի տվալտանքներից հետո, այժմ ուժասպառ եղած, Նրան բռնեցին կոպիտ, դաժան ձեռքերը և տարան Աննա քահանայապետի, Կայափայի, Պիղատոսի և Հերովդեսի մոտ: Նրան մեղադրեցին և հայհոյեցին: Դաժան հարվածներն ավելի շատ թուլացրեցին Նրա ցավից հեմվացող մարմինը: Նրա գլխին սևոված դաժան փշե պսակը ծակում էր ճակատը և նրա դեմքով արյուն էր հոսում ցած: Եվ այսպես, ևս մեկ անգամ, Նրան տարան Պիղատոսի մոտ, որը զիջեց կատաղի ամբոխի աղաղակները. «Խաչիր նրան, խաչիր նրան»⁹:

Նրան խարազանեցին մտրակով, որի կաշվե փնջերին մետաղն և ոսկրն սուր ատամներ էին հյուսված: Վեր կենալով դաժան խարազանից,

սայթակող քայլերով և տարավ Իր իսկ խաչը, մինչև որ այլևս չկարողացավ քայլել և մնկ ուրիշն իր ուսերին վերցրեց Նրա բնոր:

Վերջապես Գողգոթա կոչվող բլրին, մինչ անօգնական հետևորդները դիտում էին, Նրա խոցված մամինը բևեռեցին խաչի վրա: Անողորմ ձևով Նրան ծաղրում էին և հայհոյում և նվաստացնում: Այնուամենայնիվ, Նա կանչեց. «Հայր, թողի՛ր դրանց, որովհետև չգիտեն, թե ինչ են անում»¹⁰:

Տվայտանքի ժամերն անցնում էին, մինչ Նրա կյանքը ետ էր գնում: Իր ցամաքած շուրթերով նա ասաց. «Հայր, հոգիս քո ձեռն են ավանդում. և այս ասելով, հոգին տվավ»¹¹:

Երբ բարեգութ մահվան անդորրը և մխիթարությունը Նրան ազատեցին մահկանացու տանջանքներից, Նա վերադարձավ Իր Հոր ներկայությունը:

Վերջին պահին Վարդապետը կարող էր ետ դառնալ: Սակայն Նա չարեց դա: Նա անցավ բոլոր բաներով, որպեսզի փրկի բոլորին: Նրա կյանքից գրկված մարմինը արագ, բայց հոգատար ձևով դրվեց վարձու վերցված գերեզմանում:

Քրիստոնյա գրականության ոչ մի խոսք ավելի մեծ նշանակություն չունի ինձ համար, քան այն բառերը, որոնք հրեշտակն ասաց Սարյամ Սագաղենացուն և մյուս Սարյամին, երբ շաբաթվա առաջին օրը նրանք մոտեցան գերեզմանին, որպեսզի հոգան իրենց Տիրոջ մարմնի մասին: Հրեշտակն ասաց.

«Ի՞նչ եք կենդանին մեռելների մեջ որոնում:

Նա այստեղ չէ, այլ հարություն առավ»¹²:

Մեր Փրկիչը կրկին ապրում էր: Սարդկության պատմության ամենափառահեղ, մխիթարող և հույս ներշնչող իրադարձությունը՝ մահվան դեմ հաղթանակը, տեղի էր ունենցել: Գնթսեմանիի և Գողգոթայի ցավը և տվայտանքը մաքրվել էին: Սարդկության փրկությունը ապահովվել էր: Ադամի Անկումն ուղղվել էր:

Չատիկի այդ առաջին առավոտյան, դատարկ գերեզմանը Հոբի հարցի պատասխանն էր. «Սարդը թէ մեռնի՞ կապրի՞ նա դարձնալ»: Իմ ձայնը լսող բոլոր մարդկանց նա հայ-

տարարում եմ՝ Սարդը թե մեռնի, կրկին կապրի: Մենք դա գիտենք, քանի որ ունենք հայտնված ճշմարտության լույսը: «Ուրեմն որովհետև մարդով եկավ մահը, և մարդով էլ մեռելների հարությունը: Քանզի ինչպես Ադամով ամենը մեռնում են, այնպես էլ Քրիստոսով ամենը պիտի կենդանանան»¹³:

Ես կարդացել եմ, – և ես հավատում եմ, – նրանց վկայություններին, ովքեր զգացել են Քրիստոսի Խաչելության ցավը և Նրա Հարության ուրախությունը: Ես կարդացել եմ, – և ես հավատում եմ, – Նոր Աշխարհում ապրած մարդկանց վկայությունները, որոնց այցելեց հարություն առած Տերը:

Ես հավատում եմ այն մարդու վկայությանը, որն արդի տնտեսության ժամանակ խոսեց Հոր և Որդու հետ մի պուրակում, որն այժմ սրբազան է կոչվում, և որը տվեց իր կյանքը՝ կրթելով իր վկայությունն իր արյամբ: Հայտարարել է նա.

«Եվ արդ, բազմաթիվ վկայություններին հետո, որ տրվել են նրա մասին, սա է վկայությունը, ամենավերջինը, որ մենք տալիս ենք նրա մասին. Որ, նա ապրո՛ւմ է:

Քանզի մենք տեսանք նրան, նույնիսկ Աստծո աջ կողմում. և մենք լսեցինք ձայնը, որը վկայում էր, որ նա Հոր Միածինն է»¹⁴:

Մահվան խավարը միշտ կարող է ցրվել հայտնված ճշմարտության լույսով. «Ես եմ հարությունը և կյանքը», – ասել է Վարդապետը: ¹⁵ «Խաղաղություն եմ թողնում ձեզ. իմ խաղաղությունն եմ տալիս ձեզ»¹⁶:

Տարիներ շարունակ ես լսել և կարդացել եմ անհաշվելի թվով վկայություններ, լսել եմ մարդկանց, որոնք ինձ վկայել են Հարության իրականության մասին, և որոնք, իրենց ամենամեծ կարիքի ժամին ստացել են Փրկչի կողմից խոստացված խաղաղությունը և մխիթարությունը:

Ես կենեմ այդ պատմություններից մեկից միայն մի մասը: Երկու շաբաթ առաջ ես մի ազդեցիկ նամակ ստացա յոթ երեխայի հորից, որը գրել էր իր ընտանիքի, և մասնավորապես, իր որդու՝ Չնյոնի մասին, որը 11 տարեկանում հիվանդություն էր ձեռք բերել: Հաջորդ մի քանի տարիների ընթացքում նրա հիվանդությունը մի քանի անգամ կրկնվում էր: Հայրը պատմում

